

Janez Kranjc, **Primeri iz rimskega prava**. Ljubljana : Uradni list Republike Slovenije, 1991. 267 strani.

Pred začetkom novega študijskega leta je vse ljubitelje rimske pravne misli razveselila knjiga profesorja rimskega prava na ljubljanski Pravni fakulteti dr. Janeza Kranjca. V njej je zbral 819 odlomkov iz rimske pravne kazuistike. Več kot tri četrtine jih posega v stvarno in obligacijsko pravo. Fragmenti so podani v izvirnem latinskem tekstu, avtor pa jim je dodal še svoj prevod. Večina odlomkov je izbrana iz Justinijanovih Digest, manj iz njegovega Kodeksa in Institucij, nekaj pa tudi iz Gajevih Institucij in drugih pravnških spisov, ohranjenih zunaj Digest.

Sistematika knjige v splošnem ustreza razvrstitvi snovi v Koroščevem učbeniku Rimsko pravo. Po uvodu, ki nas seznanja z rimskim pojmovanjem prava in pravičnosti, njegovo delitvijo, pravnimi viri in interpretacijo, sledi poglavje o splošnih pravnih pojmi, kjer se srečamo z najbolj značilnimi odlomki, ki govore o pravni domnevi, molku, akciji in eksepcciji, naklepu, sili in strahu, soglasju, zmoti, pogoju in roku. Tretji del nam predstavi temeljne institute in posebnosti stvarnega prava. Naj jih naštejemo samo nekaj: pridobivanje, ohranitev in izguba posesti ter njeno varstvo, pridobivanje in izguba lastninske pravice, lastninska tožba, tradicija, priposestevanje, služnosti in zastavna pravica. Sledi obligacijsko pravo, ki poleg splošnih pojmov in tipičnih kontraktov zajema posebnosti posameznih institutov, pa tudi pakte in netipične pogodbe, kvazikontrakte, kondicije ter adjektivijske tožbe. Na koncu je še kratko poglavje o deliktih, ki posega v primere tatvine, ropa, injurije in protipravnega poškodovanja tuje stvari. Delo je opremljeno s preglednim kazalom uporabljenih odlomkov.

Avtorjev poglobljen študij rimskega prava in njegove dolgoletne pedagoške izkušnje so botrovale kvalitetnemu izboru obsežnih virov. Razveseljivi so tudi prevodi, s katerimi avtor v jasnem in razumljivem slogu, z veliko mero čuta za slovenski jezik, dosledno in natančno sledi misli in terminologiji izvirnika. S prevodi je bilo opravljeno pionirsko delo, saj velika večina izbranih odlomkov do sedaj še ni bila prevedena v slovenščino.

Knjiga je v prvi vrsti namenjena študentom, ki se pripravljajo na izpit iz rimskega prava, kar kaže že sam izbor snovi (saj je težišče fakultetnega študija rimskega prava ravno na stvarnem in obligacijskem pravu), pa tudi že omenjena sistematika. Študentom, ki zaradi neznanja latinščine ne morejo posegati po neposrednih virih, bo nudila vpogled v izvirno rimsko pravno misel in jim s tem poopravila ter olajšala rimskopravni študij. Seznanila jih bo tudi z jasno logiko, ostroumnostjo ter elegantnostjo rimskega pravnega mišljenja in izražanja.

Knjiga bo poučno branje tudi za vse, ki jih družijo želja po znanju in ljubezen do zgodovine in prava. Bolj zahtevnemu bralcu bo ob odkrivanju izvirnih formulacij, ki so močno zaznamovale evropski pravni razvoj, nudila obilo snovi tako za pravno kot zgodovinsko razmišljanje. Olajšala bo delo piscev o današnjem pravu, ki glede na metodološke kriterije posegajo tudi v zgodovino določenega pravnega instituta. Prihranjeno jim bo zamudno iskanje virov in prevajanje.

Čeprav podaja knjiga pravne vire, mora pritegniti tudi pozornost zgodovinarjev, ki niso pravniki, saj je pravo kot odsev določenih družbenih razmer eden izmed pomembnih zgodovinskih virov, kar še posebej velja za kazuistično rimsko pravo. Zbrani primeri tako ne predstavljajo samo »suhoparnih« pravnih pravil, ampak odkrivajo tedanje miselnost in življenje v vsej njegovi pestrosti. S preglednim kazalom in sistematsko ureditvijo snovi je knjiga tudi priročno praktično vodilo po obsežnih rimskih pravnih virih.

Marko Kambič

Koper zwischen Rom und Venedig / Capodistria tra Roma e Venezia. Die Ausgrabungen im Kapuzinerkloster / Gli scavi nel convento dei Cappuccini. Ausstellung/Mostra. Ljubljana : Pokrajinski muzej Koper, 1991. 63 strani.

Pred seboj imamo najnovejši rezultat ene osrednjih raziskovalnih dejavnosti preteklega petletnega obdobja na Koprskem, ki je v svoji okvir zajela strokovnjake iz skoraj vse Slovenije. Medtem ko je slovensko-italijanska verzija kataloga »Koper med Rimom in Benetkami – Izkopavanje na vrtu kapucinskega samostana« ugedala luč sveta z razstavo v matičnem mestu v prostorih Pokrajinskega muzeja v Kopru že spomladi 1989, je letošnja nemško-italijanska predelana izdaja nastala potem, ko je razstava obiskala Ljubljano, Ferraro, Innsbruck, Videm (Udine), München in Wels pri Linzu; slednjega že s katalogom.

Na razstavi, postavljeni v obliki elipse, ki ponazarja koprsko mestno obzidje s stolpi iz vedute iz leta 1619, so v impresivnem izboru z vidika kvalitete in ne kvantitete skupaj z več značilnimi fotografijami o kulturni dediščini Kopra predstavljeni pri izkopavanjih najdeni predmeti. Naslovnico kataloga krasi za oblikovanje nagrajeni plakat Matjaža Vipotnika.

Neposreden povod nastanku razstave in kataloga so bila obsežna arheološka raziskovanja (1000 m² površine) na vrtu kapucinskega samostana v letih 1986/87, ki so sledila odločitvi lokalnih oblasti za gradnjo telovadnice srednjih šol. Izkopavanja so potekala v okviru dejavnosti Medobčinskega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Piran. Vodil jih je arheolog dr. Mitja Guštin iz Ljubljane, ki je bil obenem tudi pobudnik in organizator razstave in spremnih publikacij. Pomemben delež pri izkopavanjih ima tudi Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete iz Ljubljane.

Poleg že tako pričakovanih najdb bogate kulturne dediščine na nekdanjem otoku je bil arheologom temeljna indikacija že davnega 1882. leta odkrit rimski nagrobnik, ki je v svoji drugotni funkciji služil kot